

Nr 33.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1940 kl. 12 m.

Bevillningsutskottets betänkande, i anledning av väckta motioner om ändrade bestämmelser rörande avdrag vid beräkning av skattepliktig förmögenhet.

(2:a avd.)

I två likalydande, till bevillningsutskottet hänvisade motioner, nr 69 i första kammaren av herr *Nordenson* samt nr 126 i andra kammaren av herrar *Lithander* och *Nylander*, har hemställts, att »riksdagen måtte besluta sådan ändring i 11 § kungl. förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, att avdrag vid förmögenhetsberäkningen medges jämväl för de skatter, som beräknas komma att utgå på den under beskattningsåret åtnjutna inkomsten och den vid beskattningsårets slut ägda förmögenheten».

Beträffande motiveringen för detta yrkande får utskottet hänvisa till motionen nr 69 i första kammaren.

1910 års förordning om inkomst- och förmögenhetsskatt innehöll icke någon uttrycklig bestämmelse om avdragsrätt för utskylder vid förmögenhetsberäkningen. I nämnda förordning stadgades endast helt allmänt, att såsom förmögenhet skulle taxeras skattskyldigs tillgångar, i den mån de överstege hans skulder.

I 11 § i 1928 års förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt stadgas, att under avdragsgilla skulder inbegripas även den skattskyldiges oguldna, på grund av taxering under beskattningsåret eller något föregående år utgående skatter samt att, därest grunderna för skatternas debitering vid förmögenhetsberäkningens uppgörande ännu icke blivit bestämda, skatterna må beräknas efter senast fastställda debiteringsgrunder. Nämnda stadgande har tillkommit i anledning av ett av inkomstskattesakkunniga framlagt förslag. I sitt år 1923 avgivna betänkande (Statens off. utredn. 1923: 69 sid 122) anförde inkomstskattesakkunniga — vilka jämväl föreslog en bestämmelse att vid årets slut ineliggande kassabehållning och bankfordringar, som hade sin grund i besparingar av samma års inkomst, icke skulle inräknas i förmögenheten — bland annat följande:

»Ehuru den, såsom det vill synas, självklara rätten att vid förmögenhetsuppskattningen åtnjuta avdrag såsom för skuld för utskylder, som den skattskyldige har att erlagga på grund därav, att han under beskattningsåret eller tidigare åtnjutit inkomst och haft förmögenhet, i princip är erkänd av praxis, har en viss osäkerhet yppat sig i fråga om den omfattning, i vilken denna avdragsrätt kunde göras gällande. Med anledning härav föreslå de sakkunniga

nu en uttrycklig bestämmelse härom. Givetvis kan med behållen förmögenhet icke förstås mera än vad som motsvarar överskott av tillgångar utöver skulder. Skuld för utskylder föreligger strängt taget i och med det, att den skattskyldige åtnjutit inkomst eller haft förmögenhet, som är underkastad beskattning. Att denna skuld icke är förfallen, är utan betydelse för dess förefintlighet. Det skulle dock vid beräkningen av skuldavdraget för utskylder medföra mycket stora svårigheter, om såsom skuld finge avdragas de skatter, som belöpa på den under beskattningsåret åtnjutna inkomsten och den vid beskattningsårets slut ägda förmögenheten och som alltså skola utgå på grund av den blivande taxeringen under taxeringsåret. De sakkunniga anse därför, att avdrag icke bör vara medgivet för utskylder, som skola utgå på grund av taxering under taxeringsåret. Den orättvisa, som härigenom kan uppstå, uppväges i viss mån därav, att såsom tillgångar icke skola upptagas kassabehållning och bankfordringar, som hava sin grund i besparingar av årets inkomst; den, som reserverat inkomst för mötande av de på inkomsten belöpande skatterna och har det reserverade beloppet i kontanter eller insatt detsamma i bank, vilket torde vara mera vanligt i fråga om personer med förmögenhet än i fråga om andra, kommer alltså i verkligheten i åtnjutande av avdrag för dessa skatter.»

Inkomstskattesakkunnigas förslag i fråga om skattefrihet för inneliggande kassabehållning och bankfordringar upptogs emellertid icke i proposition nr 218 till 1928 års riksdag med förslag till förordning om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, vilken proposition i nämnda hänseende godkändes av riksdagen.

Efter därom i grundlagsenlig ordning framställd begäran har utskottet emottagit yttranden i anledning av motionerna av kammarrätten, överståthållarämbetet samt länsstyrelserna i Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Västmanlands och Västerbottens län.

Av de hörda myndigheterna har *överståthållarämbetet* med viss modifiering tillstyrkt motionärernas förslag. *Kammarrätten* samt länsstyrelserna i *Malmöhus, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Västerbottens län* hava däremot avstyrkt förslaget, varjämte *länsstyrelsen i Västmanlands län* uttalat starka betänkligheter mot detsamma.

Överståthållarämbetet har framhållit, att hinder i och för sig icke mötte för en utvidgad avdragsrätt av förevarande slag men att frågan om avdragets storlek dock beredde vissa svårigheter. Så länge det icke kunde förväntas någon skattesänkning, behövde det emellertid ej möta några betänkligheter, att den svävande men till beloppet ej kända skatteskulden till stat och kommun beräknades efter samma skattesats som den senast fastställda. Med en sådan begränsning mötte ej heller alltför stora svårigheter för själva taxeringsarbetet. På grund därav och då motionärernas förslag otvivelaktigt byggde på en rättvis grund, tillstyrkte *överståthållarämbetet*, att skattskyldig berättigades att i deklarationen såsom skuld göra avdrag för å deklarationsåret belöpande skatter till stat och kommun efter enahanda skattesats som den, vilken tillämpats vid de för honom vid deklarationstillfället senast kända debiteringarna.

Övriga myndigheter hava, i den mån de särskilt yttrat sig angående den principiella sidan av ifrågavarande spörsmål, i allmänhet ansett, att den i

motionerna föreslagna avdragsrätten ur principiell synpunkt vore välgrundad.

Länsstyrelsen i *Malmöhus län* har framhållit, att det kanske kunde vara att gå väl långt att i likhet med inkomstskattesakkunniga påstå, att skuld för utskylder strängt taget föreläge i och med att den skattskyldige åtnjutit inkomst eller haft förmögenhet som vore underkastad beskattning. Skatteskulden kunde ju komma att elimineras helt eller delvis av senare förluster. Däremot vore det obestriddligt att, sedan beskattningsåret gått till ända, den skattskyldige häftade i skuld till stat och kommun för så stort belopp, som svarade mot den skatt, vilken kunde komma att belöpa å den till beskattning kvarstående inkomsten eller förmögenheten. Rationellt sett borde han under sådana förhållanden också vara berättigad att bland sina skulder medräkna ett däremot svarande belopp. Länsstyrelsen i *Västmanlands län* har anfört, att någon meningsskiljaktighet väl icke kunde råda därom att det motionsvis framförda förslaget ur principiell synpunkt vore berättigat, eftersom det vore grundat på såväl civil- som skatterättslig uppfattning av begreppet skuld. Länsstyrelsen i *Västerbottens län* har icke velat bestrida, att visst fog kunde finnas för den uppfattningen, att en skatteskuld föreläge i och med att den skattskyldige åtnjutit inkomst eller haft förmögenhet, som vore underkastad beskattning. Kammarrätten har däremot framhållit, att den invecklade frågan, när skatteskuld inträder, knappast kunde anses hava blivit uttömmande behandlad. Kammarrätten ville fördenskull icke för närvarande uttala sig om huruvida ur denna synpunkt en reform i den av motionärerna angivna riktningen vore påkallad eller icke. Kammarrätten ansåge sig emellertid böra erinra om att det i allmänhet ej förekomme att vid beskattning av förvärv eller förmögenhetstillgång det belopp, efter vilket skatten bestämdes, minskades med beloppet av den skatt, som då skulle påföras. Att på sätt motionärerna föreslagit minska den skattepliktiga förmögenheten med därå belöpande förmögenhetsskatt kunde därför enligt kammarrättens mening måhända anses från principiell synpunkt betänkligt och leda till konsekvenser beträffande andra skatter, som knappast kunde anses önskvärda.

I de flesta yttrandena har framhållits, att den i motionerna föreslagna avdragsrätten icke skulle få nämnvärd betydelse för andra skattskyldiga än sådana, vilkas inkomst eller förmögenhet uppgått till mera avsevärt belopp.

De myndigheter, som avstyrkt motionerna, hava i allmänhet såsom skäl därför åberopat praktiska synpunkter. Därvid har framhållits, att den ifrågasatta avdragsrätten i tillämpningen skulle komma att bereda svårigheter för såväl de skattskyldiga som taxeringsmyndigheterna.

Länsstyrelsen i *Älvsborgs län* har framhållit, att vid tiden för deklarationens avgivande de skatter, som komme att uttagas å den deklarerade inkomsten och förmögenheten, icke kunde bestämt uträknas. Det syntes länsstyrelsen betänkligt att i skatteförfattningarna införa föreskrifter, varigenom kravet på siffermässig noggrannhet i deklarationerna uppgaves och de skattskyldiga nödgades upptaga summariska belopp, som i större eller mindre mån avveke från de verkliga. Det övervägande antalet deklaranter ägde en alltför ytlig bekantskap med skatteförfattningarna för att ens tillnärmelsevis kunna beräkna ifrågavarande utskylder och skulle därför »för säkerhets skull» snarare komma att beräkna dem för högt än för lågt, vadan taxeringsnämnderna måste underkasta deklarationerna en speciell kontroll i

fråga om avdragen för de blivande utskylderna. För verkställandet av en sådan kontroll vore under alla förhållanden en specifikation av de vid förmögenhetsberäkningen gjorda avdragen erforderlig. Vidare måste taxeringsnämnderna i alla de fall, där avvikelser från deklarationen beslutades, verkställa omräkning av ifrågavarande avdrag. Samma bestyr komme att åligga prövningsnämnderna och kammarrätten i samband med beslut rörande ändring i taxering. Liknande synpunkter hava anförts av *kammarrätten* samt länsstyrelserna i *Malmöhus*, *Göteborgs* och *Bohus*, *Västmanlands* och *Västerbottens* län.

Länsstyrelsen i *Göteborgs* och *Bohus* län har erinrat om att endast en skälighetsprövning föregått den gällande avvägningen av skattebördan å förmögenhet i förhållande till inkomst. En vidgad avdragsrätt vid förmögenhetsberäkningen kunde enligt länsstyrelsens mening minska de beskattningsbara förmögenheterna till den grad, att fråga bleve aktuell om en allmän skärpning ur skälighetssynpunkter av beskattningen å förmögenhet i förhållande till inkomst. Man kunde då fråga sig, vad nyttan bleve med rättvisesynpunkternas tillgodoseende, då slutresultatet för den enskilde i allt fall bleve praktiskt taget oförändrad skatt.

Utskottet.

I likhet med inkomstskattesakkunniga och flertalet av de myndigheter, som yttrat sig över motionerna, anser utskottet, att de skatter, som belöpa å den skattskyldiges inkomst under beskattningsåret och å hans förmögenhet vid samma års utgång, måste betraktas såsom en den skattskyldige åvilande skuld. Principiellt sett borde följaktligen dessa skatter få avdragas vid förmögenhetsberäkningen. För det stora flertalet skattskyldiga skulle dock en sådan avdragsrätt vara utan nämnvärd betydelse. Skattskyldiga utan förmögenhet kunna nämligen icke utnyttja avdraget och för skattskyldiga med mindre inkomst och förmögenhet uppgår avdraget till så ringa belopp, att det knappast påverkar det taxerade beloppet. För skattskyldiga med större inkomst och förmögenhet skulle däremot ifrågavarande avdragsrätt otvivelaktigt få en viss betydelse.

I de över motionerna avgivna yttrandena framhålles, att ifrågavarande avdragsrätt i tillämpningen skulle medföra betydande praktiska svårigheter. Det skulle sålunda icke bliva möjligt att exakt beräkna storleken av de vid deklarationstillfället ännu ej beslutade skatter, för vilka avdrag skulle få ske. Härigenom skulle åtskilliga felaktigheter kunna uppkomma, som kunde medföra tvister mellan beskattningsmyndigheterna och de skattskyldiga. Inom utskottet har övervägts, huruvida icke syftet med motionärernas förslag skulle kunna tillgodoses genom ett mera summariskt förfarande vid beräkning av det avdragsgilla skattebeloppet. Med hänsyn till de av myndigheterna framförda betänkligheterna mot förslaget och då ifrågavarande spörsmål för ett definitivt ställningstagande måste anses kräva ett närmare övervägande finner emellertid utskottet, att med en omprövning därav bör anstå, till dess förmögenhetsbeskattningen kan bliva föremål för närmare översyn.

Under åberopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 69 av herr Nordenson samt II: 126 av herrar Lithander och Nylander, om ändrade bestämmelser rörande avdrag vid beräkning av skattepliktig förmögenhet, icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 maj 1940.

På bevillningsutskottets vägnar:

IVAR ANDERSON.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Johan Bårg, friherre Lagerfelt, Viktor Larsson, Sköldén, Sjödahl, Elon Andersson, Velander, Robert Berg, Heūman och Nordenson; samt

från andra kammaren: herrar Anderson i Norrköping, Lövgren, Olsson i Gävle, Andersson i Dunker, Werner i Hultsfred, Eklund, Lundell, Kilbom, Andersson i Vigelsbo och Bäckman.
